

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce Ing. P. C., bytem proti žalovanému Ministerstvu financí, se sídlem Praha 1, Letenská 15, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 12. 2003, čj. 184/36 960/2002, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 6. 2005, čj. 5 Ca 44/2004-114 a o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2004, čj. 5 Ca 44/2004-73,

t a k t o :

- I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 8 Afs 144/2005 a sp. zn. 8 Afs 7/2006 se spojují ke společnému projednání a rozhodnutí. Věc bude nadále vedena pod sp. zn. 8 Afs 144/2005.
- I. Kasační stížnost žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 6. 2005, čj. 5 Ca 44/2004-114, se zamítá.
- II. Kasační stížnost žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 12. 2004, čj. 5 Ca 44/2003-73, se odmítá.
- III. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- IV. Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaný rozhodnutím ze dne 17. 12. 2003 podle § 50 odst. 6 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí Finančního ředitelství ze dne 5. 10. 2001, čj. FŘ-4501/13/01, kterým byla zamítnuta žádost o povolení obnovy řízení ukončeného pravomocným rozhodnutím Finančního ředitelství ze dne 16. 3. 1999, čj. FŘ-1807/3/99.

Žalobce proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 3. 12. 2004, čj. 5 Ca 44/2004-73, zamítl. Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu včas podanou kasační stížností (dále „kasační stížnost I.“); současně požádal o ustanovení advokáta zástupcem pro řízení o kasační stížnosti I.

Městský soud usnesením ze dne 22. 3. 2005 přiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků; ustanovil stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti I. zástupcem JUDr. Michala Benčoka, advokáta v Praze. Městský soud tímtéž usnesením (řádně doručeným stěžovateli dne 15. 4. 2005, a jeho zástupci dne 5. 4. 2005), uložil ustanovenému zástupci stěžovatele, aby ve stanovené jednoměsíční lhůtě doplnil kasační stížnost I. a uvedl, z jakých skutkových a právních důvodů stěžovatel shora označený rozsudek městského soudu napadá. Usnesením ze dne 4. 5. 2005 (řádně doručeným zástupci stěžovatele dne 9. 5. 2005, usnesení bylo zasláno rovněž stěžovateli, kterému bylo doručeno dne 24. 5. 2005), pak městský soud na žádost zástupce stěžovatele lhůtu k odstranění vad kasační stížnosti I. prodloužil do 5. 6. 2005. Stěžovatel však neposkytl ustanovenému zástupci jakoukoliv součinnost; bez poskytnutí součinnosti nemohl zástupce stěžovatele, ani po opakovaném nahlédnutí do spisu, vyhovět výzvě soudu a doplnit skutkové a právní důvody podání kasační stížnosti I.

Usnesením ze dne 10. 6. 2005, čj. 5 Ca 44/2005-114, městský soud JUDr. Michala Benčoka na jeho žádost zprostil povinnosti zastupovat stěžovatele v řízení o kasační stížnosti I. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že ustanovený zástupce požádal soud o zproštění povinnosti zastupovat stěžovatele, protože se mu dosud nepodařilo stěžovatele kontaktovat a stěžovatel nereagoval na jeho výzvy k součinnosti. Ustanovený advokát tak nemá možnost účinně hájit stěžovatelovy zájmy. Stěžovatel nejen prostřednictvím zástupce, ale ani sám výzvě soudu nevyhověl. Podání stěžovatele, které bylo soudu doručeno dne 7. 6. 2005 a kterým stěžovatel reagoval na výše uvedenou výzvu soudu, neobsahovalo skutkové a právní důvody kasační stížnosti I.

Stěžovatel napadl usnesení městského soudu ze dne 10. 6. 2005 včas podanou kasační stížností (dále „kasační stížnost II.“). Tvrdil, že je účastníkem 100 až 200 řízení a není v jeho silách poskytovat ustanovenému advokátovi součinnost v horizontu kratším než několik měsíců.

Nejvyšší správní soud především konstatuje, že obě kasační stížnosti směřují proti rozhodnutím vydaným v jednom řízení a navíc spolu bezprostředně souvisí, neboť první z nich směřuje proti rozhodnutí ve věci samé, druhá pak proti rozhodnutí o zproštění ustanoveného advokáta zástupcem pro řízení o první kasační stížnosti. Proto je vhodné a hospodárné spojit věci ke společnému projednání a rozhodnutí (§ 39 odst. 1 a § 120 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil důvodnost kasační stížnosti II., a to v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; neshledal přitom vady, k nimž by

musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Kasační stížnost II. není důvodná.

Nejvyšší správní soud o věci uvažil:

Stěžovatel se v kasační stížnosti II. dovolával stížního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, byť svá tvrzení citovanému ustanovení výslovně nepodřadil.

Ze spisů plyne, že soudem ustanovený zástupce stěžovatele dne 20. 4. 2005 nahlédl do soudního spisu. Dne 4. 5. 2005 zástupce požádal soud o prodloužení lhůty k odstranění vad kasační stížnosti I. stanovené usnesením ze dne 22. 3. 2005 o další měsíc, protože mu stěžovatel neposkytoval potřebnou součinnost. Upozornil, že stěžovatele vyzývá k součinnosti již druhým přípisem. Usnesením ze dne 4. 5. 2005 městský soud lhůtu k odstranění vad kasační stížnosti I. žádaným způsobem prodloužil.

Advokát dne 3. 6. 2005 opětovně nahlédl do soudního spisu a poté dopisem doručeným soudu dne 7. 6. 2005 městskému soudu sdělil, že mu stěžovatel dosud součinnost neposkytl. Bez ní nemůže vypracovat odůvodnění kasační stížnosti I., ani podrobné zdůvodnění toho, proč stěžovatel napadá rozsudek městského soudu. Současně zjistil, že stěžovatel na výzvy soudu nereaguje ani přímo sám. Vzhledem k tomu, že za dané situace nemůže účinně hájit zájmy stěžovatele, požádal advokát soud o zproštění zastupování a sdělení stěžovateli, že nelze žádat soud o ustanovení zástupce a poté s ním nespolupracovat.

Dne 7. 6. 2005 bylo soudu doručeno podání stěžovatele, jímž reagoval na výše uvedenou výzvu soudu k odstranění vad kasační stížnosti I., nicméně skutkové a právní důvody kasační stížnosti I., k jejichž doplnění byl vyzván, podání stěžovatele opět neobsahovalo.

Shrnuje se, že městský soud stěžovateli na jeho žádost podle ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. ustanovil zástupcem advokáta a současně jej vyzval k odstranění vad kasační stížnosti I. Stěžovatel neposkytl advokátu jakoukoliv součinnost a ani sám výzvě soudu nevyhověl, přičemž bez poskytnutí součinnosti nemůže advokát vyhovět výzvě soudu a doplnit skutkové a právní důvody podání kasační stížnosti I. Stěžovatel tak svou nečinností účel právního zastoupení zmařil.

Cílem ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. je poskytnout kvalifikovanou právní pomoc rovněž sociálně slabému účastníku řízení. Toto ustanovení vychází z logiky, podle které by zákon nemohl splnit svůj účel a byl by diskriminační, kdyby intenzita ochrany závisela na sociálním postavení navrhovatele. Ustanovení zástupce navrhovateli není automatickým úkonem soudu, nýbrž úkonem vyžadujícím určitou také součinnost ze strany navrhovatele. Aktivita navrhovatele se pak nutně musí projevit rovněž v komunikaci s ustanoveným zástupcem; v opačném případě je zastoupení zpravidla zcela bez efektu. Nekomunikuje-li navrhovatel s jemu ustanoveným zástupcem, musí pro to vždy být věrohodné a

akceptovatelné důvody takový postup ospravedlňující (srov. Soudní judikatura ve věcech správních 674/2000).

V posuzované věci stěžovatel jako důvod nedostatku komunikace s jemu ustanoveným zástupcem uváděl množství sporů, které vede, a s tím související fakt, že na výzvy může reagovat ve lhůtě nejméně několika měsíců. Tento důvod není akceptovatelnou překážkou komunikace stěžovatele s advokátem. Je tomu tak mimo jiné proto, že zástupce byl stěžovateli ustanoven pro řízení o kasační stížnosti I., v němž bylo nutno kvalifikovaným způsobem odstraňovat nedostatky podání. Městský soud stanovil k jejich odstranění v souladu s ustanovením § 106 odst. 3 s. ř. s. lhůtu jednoho měsíce, kterou k žádosti ustanoveného právního zástupce v souladu s ustanovením § 106 odst. 3 s. ř. s. prodloužil o další měsíc. Jde o lhůtu zákonnou, nikoliv soudcovskou. Ani soud tak nemá možnost lhůtu k odstranění vad kasační stížnosti po jejím uplynutí v maximální délce dvou měsíců prodloužit.

Stěžovatel tak svou nečinností zmařil účel, pro který mu byl zástupce ustanoven.

Za popsaného stavu proto městský soud nepochybil, jestliže ustanoveného zástupce na jeho žádost zprostil povinnosti zastupovat stěžovatele v řízení o kasační stížnosti I. V situaci, kdy se stěžovatel sám svým jednáním, resp. svou nečinností, zbavil možnosti využít služeb ustanoveného zástupce, nečiní postup městského soudu nezákonným ani skutečnost, že v řízení o kasační stížnosti I. je podle § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupení advokátem povinné.

Kasační stížnost II. je tedy nedůvodná a Nejvyšší správní soud ji proto zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

Na okraj se ještě poznamenává, že stěžovatel v řízení o kasační stížnosti II. nebyl zastoupen advokátem; to však důvodem zamítnutí nebylo. Obdobně jako není nedostatek právního zastoupení důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce (srov. č. 486/2005 Sb. NSS), není takový nedostatek ani překážkou projednání kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu, kterým byl ustanovený advokát zproštěn povinnosti zastupovat stěžovatele v řízení o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud dále přezkoumal kasační stížnost I. (tj. kasační stížnosti ve věci samé). O té Nejvyšší správní soud uvažil takto:

Podle § 106 odst. 1 s. ř. s. musí kasační stížnost kromě obecných náležitostí podání obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu rozhodnutí bylo doručeno. Ustanovení § 37 s. ř. s. zde platí obdobně. Podle § 106 odst. 3 s. ř. s. nemá-li kasační stížnost všechny náležitosti již při jejím podání, musí být tyto náležitosti doplněny ve lhůtě jednoho měsíce od doručení usnesení, kterým byl stěžovatel vyzván k doplnění podání; jen v této lhůtě může stěžovatel rozšířit kasační stížnost na výroky dosud nenapadené a rozšířit její důvody; tuto lhůtu může

soud na včasnou žádost stěžovatele z vážných důvodů prodloužit, nejdéle však o další měsíc.

V daném případě stěžovatel v kasační stížnosti I. neuvedl žádné důvody, pro něž předmětné rozhodnutí napadá. Poznamenal jen, že zdůvodnění doplní samostatným podáním. Rovněž v doplnění kasační stížnosti I., doručeném soudu dne 30. 3. 2005, stěžovatel toliko sdělil, že svou kasační stížnost odůvodní později. Jak bylo uvedeno výše, ani v podání, které bylo soudu doručeno dne 7. 6. 2005, jímž stěžovatel reagoval na předmětnou výzvu soudu, neuvedl skutkové a právní důvody kasační stížnosti I.

Skutečnost, že podání neobsahuje zákonem požadované náležitosti, brání věcnému vyřízení kasační stížnosti I., neboť v řízení o ní je Nejvyšší správní soud vázán rozsahem kasační stížnosti a jejími důvody. Stěžovatel ani na výzvu soudu nedoplnil důvody kasační stížnosti I. Svou nečinností současně způsobil, že tak nemohl učinit ani jeho ustanovený zástupce. Nejvyšší správní soud proto po uplynutí lhůty pro doplnění kasační stížnosti, kasační stížnost I. podle § 46 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 120 s. ř. s. odmítl. Uzavřel, že nejsou splněny podmínky řízení a tento nedostatek nebyl přes výzvu soudu odstraněn.

Argument, že stěžovatel pro množství vedených soudních sporů potřebuje k tomu, aby mohl reagovat na výzvy soudu, delší lhůty v řádu několika měsíců, nemůže obstát. Jak shora uvedeno, lhůta stanovená ustanovením § 106 odst. 3 s. ř. s. je lhůtou zákonnou, a proto její prodloužení rozhodnutím soudu není možné. Nejvyšší správní soud tuto lhůtu zároveň požaduje za dostatečnou, a její existence ani délka není v rozporu s právem na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod.

Nejvyšší správní soud dále doplňuje, že podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. To neplatí, má-li stěžovatel sám vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

V daném případě stěžovatel své právnické vzdělání neprokázal (ani netvrdil), advokátem zastoupen nebyl a ustanovený zástupce byl funkce zástupce stěžovatele v řízení o kasační stížnosti I. zproštěn.

Nejvyšší správní soud by standardně rozhodl ve věci kasační stížnosti II. a následně věc vrátil městskému soudu, aby stěžovateli doručil rozsudek Nejvyššího správního soudu o zamítnutí kasační stížnosti a aby stěžovateli v souladu s ustanovením § 108 odst. 1 s. ř. s. zaslal opět výzvu k předložení plné moci udělené advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti I. (obsahově totožnou s výzvou podle usnesení ze dne 8. 8. 2005). Teprve poté by věc znovu předložil Nejvyššímu správnímu soudu.

Uvedený postup by byl ovšem v posuzované věci v příkrém rozporu se zásadou procesní ekonomie. Postup stěžovatele by totiž nemohl na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti I. ničeho změnit. Zvolil-li by si stěžovatel

zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti I., nemohl by již tento advokát vzhledem k marně uplynulé lhůtě k doplnění kasační stížnosti I. (§ 106 odst. 3 s. ř. s.) odstranit nedostatky kasační stížnosti I., tj. doplnit její zákonem předepsané náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.). Druhou možností je, že by si stěžovatel zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti I. opět nezvolil. V obou případech by Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 120 s. ř. s.

Proto nebylo nutné rozhodovat o kasačních stížnostech odděleně, tím méně pak vyčkávat právní moci rozhodnutí o věcném zamítnutí kasační stížnosti II.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dalším výrokem kasační stížnost I. odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 120 s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 23. března 2006

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu